

«Күләш Байсейітова атындағы
Қазақ ұлттық өнер университеті»
РММ Ғылыми кеңесінің шешімімен
БЕКІТІЛДІ
« 23 » сәуір 2023 ж. № 3 хаттама
Ғылыми кеңестің төрағасы
Г.А. Ахмедьяров

6B02199 «ДӘСТҮРЛІ ӘН» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН ТАЛАПТАРЫ

✓ БАКАЛАВРИАТ

Кафедра атауы	Білім беру бағдарламасының атауы	Топ	Мектептен н/е колледжден кейін кабылдау	Даярлық топ	Шекті балл
«Дәстүрлі ән»	6B02199 «Дәстүрлі ән»	Қазақ	Дәстүрлі ән мамандығы бойынша арнайы мамандандырылған музыкалық мектеп және колледж	Жоқ	75 грант және ақылы

Өтініш берушінің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар:

- Талапкердің кәсіптік музыкалық білімі туралы мемлекеттік құжаты болуы керек (Дәстүрлі ән салу)
- «Дәстүрлі ән» күндізгі оқу бөліміне түсу үшін ұсынылатын жас 30 жасқа дейін
- Талапкерлерде кәсіби әншінің қалыптасуы үшін қажетті келесі мәліметтер болуы керек:

- Кәсіби дауыс және сау дауыс аппараты (фониатрдың анықтамасы/үзіндісі);
- Дамыған музыкалық есту қабілеті, орындаушылық дарындылық пен актерлік қабілеттердің болуы;
- Сөйлеу ақауларының болмауы;
- Тұрақты жүйке жүйесі, кәсіби дағдыларды меңгеруге кедергі келтіретін физикалық кедергілер болмауы.

БІРІНШІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН

Мамандық

Деңгейі бойынша түсу емтихандарының мазмұны мен көлеміне Мамандыққа қойылатын талаптар орта кәсіптік білім берудің мамандандырылған білім беру бағдарламаларын меңгерген түлектерге қойылатын талаптарға сәйкес келеді.

Емтихан комиссиясы үміткердің шығармашылық қабілеттерін анықтау кезінде орындалатын шығармаларды таңдауға және (немесе) шектеуге, сондай-ақ орындалатын шығарманы қысқартуға және (немесе) тоқтатуға құқылы. Талапкер әндерді орындағанда өзіне ыңғайлы тональностыке ауыстыруға болады. Барлық шығармалар түпнұсқа тілінде орындалады.

Өтініш беруші дайын осы шығармаларды ұсынуы керек:

1. Халық әні (диапазоны кең күрделі ән)
2. Халық композиторының әні(диапазоны кең күрделі ән)
3. Қазақстан композиторының дәстүрлі үлгіде жазылған әні.
4. Өз қалауы бойынша бір ән

Коллоквиум

Коллоквиумға қойылатын талаптар:

Коллоквиум жалпы мәдени және музыкалық дүниетанымын бағалауға мүмкіндік беретін сұрақтарды қамтиды.

Коллоквиумда талапкер Қазақтың дәстүрлі әншілік өнері, орындаушылық ерекшеліктері, ән үйретудегі педагогикалық әдіс тәсілдері,оның ішінде орындалатын шығармалар туралы сұрақтарға жауап беріп, білімін көрсетуі қажет:

- музыка мен мәтін авторының шығармашылық ерекшеліктерін;
- көркемдік-бейнелі мазмұн;
- музыкалық және мәнерлілік;
- орындаушылық интерпретация;

ЕКІНШІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН: сольфеджио және музыка теориясы теория Музыка теориясы

Жазбаша

- Кез келген сатыдан мажорлы және минорлы гамманың үш түрін (табиғи, гармониялық, мелодиялық); хроматикалық гамма; қос гармониялық мажор және минор; халық музыкасының және пентатоникалық саздарын; дыбыстан және тональдікте жоғары және төмен интервалдар, қарапайым және күрделі, соның ішінде тритондар, ерекше (характерлі) интервалдар, кішірейтілген терциялар мен ұлғайтылған секстала қуру;
- Диатоникалық және хроматикалық интервалдарды анықтау, шешілім жасау және олар кездесетін тональдіктерді көрсету;
- Дыбыстан жоғары және төмен мажорлы және минорлы үшдыбыстықтар айналымдарымен, кішірейтілген және ұлғайтылған үшдыбыстықтар негізгі түрінде, кіші мажорлы септаккорд (D7) айналымдарымен; кіші минорлы септаккорд айналымдарымен, кішірейтілген квинтасы бар кіші септаккорд айналымдарымен, кішірейтілген септаккорд айналымдарымен қуру; олар кездесетін тональдіктерді анықтау және тұрақты дыбыстарға шешілім жасау;
- Жоғарыда көрсетілген аккордтарды және үлкен мажорлы, үлкен минорлы, ұлғайтылған септаккордты негізгі күйінде анықтау. Олар кездесетін тональдіктерді көрсету және шешілім жасау;
- Тональдікте аккордтар тізбегін қуру, мысалы: VII7–D⁶5 – T– T6– S⁵3– D2– T6 – T;
- Қарапайым немесе күрделі өлшемде жазылған кішігірім музыкалық үзіндіні тактілерге бөлу және ұзақтықтарын топтастыру.

Ауызша

- Секвенция ойнау
- Қарапайым музыка теориясы, гармония бойынша сұрақтар.

Сольфеджио

Жазбаша

- I- деңгейдегі туыстық тональдіктерге ауытқулары бар, хроматика элементтері, ырғақтық қиындықтары (синкопалар, триольдер) бар бірдауысты диктант.
- Жазуға берілетін уақыт – 25-30 минут, 12 рет орындалады.

Ауызша

- Мажорлы және минорлы гаммаларды және олардың үш түрін (табиғи, гармониялық, мелодиялық) әндету;
- Саздың диатоникалық сатыларын, дыбыстан және тональдіктегі интервалдар (шешілуі бар тритондар, ерекше интервалдар (характерлі), мажорлық және минорлы үшдыбыстықтарды және олардың айналымдарын, кішірейтілген және ұлғайтылған үшдыбыстықтарды негізгі түрінде, D₇ айналымдарымен, II₇ айналымдарымен және VII₇ негізгі түрінде әндету және есту арқылы анықтау;
- Сроматизмдері бар, параллельді тональдікке немесе доминанталық тональдікке ауытқуы бар, 2/4, 3/4, 4/4, 6/8 өлшемінде

жазылған мажорлы және минорлы бірдауысты әуенді бірден парақтан әндету.

• Шығармашылық емтиханның бағалау критерийлері:

Бағалаудың балдық көрсеткіші <i>I</i> шығармашылық емтихан	Бағалау критерийлері <i>I</i> шығармашылық емтихан	Бағалаудың балдық көрсеткіші <i>II</i> шығармашылық емтихан	Бағалау критерийлері <i>II</i> шығармашылық емтихан
45-50	Талапкер өзінің дауыс мүмкіндігін, орындаушылық шеберлігін, дәстүрлі орындаушылық нақышын, жалпы музыкалық қабілетін толық көрсете алғанда, яғни дауыс диапазоны кең, тембрі құлаққа жағымды, аспапта әнді сүйемелдеуі, әнді сезініп айтуы, қобалжымай өзін еркін ұстауы, айтқан әндерінің диапазоны кең орындалуы күрделі болған жағдайда бағаланады	45-50	• Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау толығымен орындалған. • Тональдікте аккордтар тізбегі толығымен қатесіз құрылған. • Берілген аккордтар және олардың тональдіктері дұрыс анықталған. • Музыкалық үзінді метрлік және ырғақтық жағынан қатесіз топтастырылған. • Секвенция тональдік жоспар бойынша және аккордтар құрамы жағынан дұрыс орындалған. • Музыка теориясы және гармония сұрақтарына мінсіз жауап. • Диктант дұрыс, қатесіз жазылған. Әндету интонациялық таза және ырғақтық жағынан дәл.
40-44	Талапкердің дауысының күш қуаты, бояуы (тембрі), дыбыс тазалығы, актерлік шеберлігі, сахна мәдениеті, тіл тазалығы (дикциясы) жақсы болса, бірақ әнді аспаппен сүйемелі дәстүрлі нақышқа сай келмесе көрсетілген баллмен бағаланады.	40-44	• Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау толығымен орындалған, бірақ кішігірім қателер бар. • Тональдікте аккордтар тізбегі толығымен, бірақ кішігірім қателермен құрылған. • Берілген аккордтар және олардың тональдіктері кейде дұрыс анықталмаған. • Музыкалық үзінді метрлік және ырғақтық жағынан бірнеше қатемен топтастырылған. • Секвенция тональдік жоспар бойынша және аккордтар құрамы жағынан дұрыс бірқатар қатемен орындалған. • Музыка теориясы және гармония сұрақтарына негізді жауап. • Диктант дұрыс, бірнеше қатемен жазылған. Әндету жақсы, бірақ ырғақта қателіктер бар.
35-39	Талапкердің дауысының күш қуаты орташа болса, ал бірақ дауысының бояуы (тембрі), дыбыс тазалығы, актерлік шеберлігі, сахна	35-39	• Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау толығымен орындалған, бірақ елеулі қателер бар.

"	мәдениеті, тіл тазалығы (дикциясы) жақсы болып әнді тоқтамай жақсы айтып шықса, осы көрсетілген баллмен бағаланады.		• Тональдікте аккордтар тізбегі толығымен, бірақ елеулі қателермен құрылған. • Берілген аккордтар дұрыс, бірақ олардың тональдіктері дұрыс анықталмаған. • Музыкалық үзінді метрлік және ырғақтық жағынан елеулі қатемен топтастырылған. • Секвенция тональдік жоспар бойынша дұрыс, бірақ аккордтар құрамы жағынан қатемен орындалған. • Музыка теориясы және гармония сұрақтарына жақсы жауап. • Диктант дұрыс, бірақ дыбыс биіктігі жағынан қатемен жазылған. Әндету жақсы, бірақ интонацияда қателіктер бар, әрдайым түзетуді қажет етеді.
30-34	Талапкердің дауыс диапазоны орташа болса, жорғарғы және төменгі ноталарды еркін әрі таза айта алмаса осы баллмен бағаланады.	30-34	• Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау толығымен орындалмаған, бірақ елеулі қателер бар. • Тональдікте аккордтар тізбегі толығымен құрылмаған. • Берілген аккордтар және олардың тональдіктері дұрыс анықталмаған. • Музыкалық үзінді метрлік және ырғақтық жағынан дұрыс топтастырылмаған. • Секвенция тональдік жоспар бойынша толықтай дұрыс емес, аккордтар құрамы жағынан қатемен орындалған. • Музыка теориясы және гармония сұрақтарына қатемен жауап берілген. • Диктант дұрыс, бірақ ырғақтық жағынан қатемен жазылған. Әндету жақсы, бірақ ырғақта қателіктер бар, әрдайым түзетуді қажет етеді.
25-29	Талапкердің дауыс диапазоны орташа, орындаған әндері күрделі емес, аспапты меңгеруі және әнді сезінуі орташа болғанда көрсетілген баллмен бағаланады.	25-29	• Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау қателіктермен, толық орындалмаған. • Тональдікте аккордтар тізбегі толығымен құрылмаған, қателіктер бар. • Берілген аккордтар және олардың тональдіктері қате анықталған. • Музыкалық үзінді толықтай емес, метрлік және ырғақтық жағынан дұрыс топтастырылмаған. • Секвенция тональдік жоспар бойынша дұрыс емес, аккордтар құрамы жағынан қатемен орындалған. • Музыка теориясы және гармония сұрақтарына толығымен жауап берілмеген.

•			Диктант көптеген қатемен, фрагментті түрде жазылған. Әндетуде көптеген қателіктер бар, толығымен тапсырма орындалмаған.
20-24	Талапкер өз дауысын игере алмаса, әннің сөзінен жаңылса, дыбысы таза болмаса, орындаған әндері қарапайым, жеңіл әндер ғана болса, аталған балл қойылады.	20-24	- Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау көптеген қателермен жасалған. - Тональдікте аккордтар тізбегі толық емес, қате құрылған. - Берілген аккордтар және олардың тональдіктері қате анықталған. - Музыкалық үзінді метрлік және ырғақтық жағынан дұрыс топтастырылмаған, толық емес. - Секвенция тональдік жоспар бойынша және аккордтар құрамы жағынан қате орындалған. - Музыка теориясы және гармония бойынша білім нашар меңгерілген. - Диктант көптеген қатемен, толық жазылмаған. Әндетуде қате көп.
15-19	Талапкердің табиғи дауыс мүмкіндігі төмен болса, ән орындау барысында қобалжып әннің әуені мен сөзінен жаңылса, осы көрсетілген бағамен бағаланады.	15-19	- Дыбыстан саздарды және интервалдарды құру, олардың айналымдары мен шешімдерін жасау көптеген қателермен жасалған. - Тональдікте аккордтар тізбегі қате құрылған. - Берілген аккордтар және олардың тональдіктері анықталмаған. - Музыкалық үзінді метрлік және ырғақтық жағынан топтастырылмаған. - Секвенция қате орындалған. - Музыка теориясы және гармония бойынша білім нашар меңгерілген. - Диктант қате жазылған. Әндету фрагментті, интонация мен ырғақтық қателіктер көп.
10-14	Талапкердің дауыс диапазоны, күш қуаты, бояуы (тембрі), дыбыс тазалығы, актерлік шеберлігі, сахана мәдениеті, тіл тазалығы (дикциясы) нашар болса көрсетілген баллмен бағаланады.	10-14	- Диктант үзінді түрінде жазылған. - Теория бойынша жазбаша тапсырма толығымен шешілмеген. - Секвенцияда қателіктер жібере отырып, соңына дейін ойналмаған. - Әндету толығымен қате. Теориялық материал меңгерілмеген.
5-9	Талапкердің дауысы, орындаушылық шеберлігі, ұлттық нақышы, жалпы музыкалық қабілеті төмен болса, бұдан жоғар	5-9	- Диктант үзінді түрінде жазылған. - Түрлері бойынша әндету орындалмаған. - Теория бойынша жазбаша тапсырма орындалмаған. Секвенция ойналмады.

	балл талаптарына сай болмаса көрсетілген баллмен бағаланады.		
0-4	Әншілік қабылеті өте нашар болса, бұдан жоғарғы балл талаптарына сай келмесе осы баллмен бағаланады. Емтиханнан өтпейді	0-4	• Диктант жазылмаған. • Түрлері бойынша әндету орындалмаған. • Теория бойынша жазбаша тапсырма орындалмаған. Секвенция ойналмады.

Байланыс ақпараты:

Шығармашылық емтиханның сұрақтары бойынша: erbolsaryn@mail.ru

Оқуға түсудің жалпы мәселелері: Kaznui.priem@gmail.com

Факультет деканы: Абенов Батырлан Алкеноулы

Кафедра меңгерушісі: Сарин Ербол Айымгазинович

